

Схвалено

педагогічною радою

школи

___30.08.2023___

протокол №__1__

Затверджено

В. о. директора

_____ М. В. Баратей

Наказ №_72-о_ від _01.06.2023

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

I-II СТУПЕНЯ

ДИЙДЯНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

ВЕЛИКОБИЙГАНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ БЕРЕГІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ

РАДИ

ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

НА 2023-2024 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

с. Дийда

2023 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА НА 2023-2024 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Дийдянська гімназія

Вступ

I. Загальні засади

Тип закладу – Заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО)

Орієнтовна кількість класів: 1-4 кл. – 4; 5-9 кл. – 5;

Орієнтовна кількість учнів: 1-4 кл. – 56; 5-9 кл. – 66 разом: 122

Режим роботи закладу:

- режим навчання – п'яти денний початок занять – о 8.30 години;
- Відповідно до Закону України „Про освіту” тривалість уроку в 1 класі становить 35 хвилин, в 2 – 4 класах – 40 хвилин, в 5 – 9 класах – 45 хвилин.

Відповідно до чинного законодавства заклад загальної середньої освіти здійснює освітній процес згідно із освітніми і навчальними програмами двох ступенів освіти:

I ступінь – початкова загальна освіта;

II ступінь – базова загальна освіта;

Призначення кожного ступеня навчання визначається у відповідних освітніх програмах.

У Дийдянській гімназії, за проханням батьків, навчання проводиться угорською мовою поряд з державною. Українська мова вивчається як державна відповідно до типових навчальних планів шкіл з навчанням мовою національної меншин. Відповідно до пункту бст. 5 Закону України « Про повну загальну середню освіту» у 5 класі навчальні заняття проводяться державною мовою в обсязі не менше 20% річного обсягу навчального часу (за рахунок годин української мови та частково годин фізичної культури), а саме:

- **українська мова** – 6 (шість) тижневих годин 21%.
- **фізична культура**- 1,5(півтори)тижневих разом 22%.

Для учнів 1–4-х класів створена одна ГПД. Робота групи продовженого дня організована відповідно до чинного Положення про групу продовженого дня загальноосвітнього навчального закладу (постанова Кабінету Міністрів України від 05.10.2009 року № 1121).

Навчання організується за семестровою формою навчання.

перший семестр з 1 вересня по 21 грудня 2023 року;

другий семестр з 08 січня по 31 травня 2024 року;

осінні канікули з 28 жовтня по 05 листопада 2023 року;

зимові канікули з 22 грудня 2023 року по 07 січня 2024 року;

весняні канікули з 23 по 31 березня 2024 року.

Тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити

менш як 30 календарних днів.

Навчальні екскурсії в 1-8 класах згідно рішення педагогічної ради школи № 1/2023-2024 від 30.08.2023 року проводити під час навчального року по окремому графіку.

Здобувачі освіти складають ДПА за окремим графіком.

Орієнтовно:

4 клас – травень;

9 клас – червень;

Останній дзвоник прозвонить 31 травня 2024 року

Документи про загальну середню освіту вручаються 14 червня 2024

Зарахування, відрахування та переведення здобувачів освіти здійснюється

без конкурсу відповідно до території обслуговування, яка закріплена

Великобийганською сільською радою, Порядку зарахування, відрахування та

переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття

повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і

науки України від 16.04.2018 № 367.

I СТУПІНЬ ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Освітня програма *початкової освіти* (далі освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма I ступеня (початкова освіта) розроблена на виконання:

законів України

«Про освіту»,

«Про повну загальну середню освіту»,

Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р)

Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898.

Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти.

- експериментальна програма 1-4 –х класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області затверджена наказом МОН України № 1033 від 29.09.2021р (1-2клас) «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання»
- Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я., затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 № 1273 (3 – 4 клас)
- експериментальна програма 5–9 класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області затвердженої наказом МОН України № 1033 від 29.09.2021р (5-6клас) «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання»
- Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 (7 – 9 класи)

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Загальний обсяг годин

для 1-х класах - 805 годин/навчальний рік
для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,
для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,
для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Разом 3500 годин/ навчальний рік.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах

Перелік освітніх галузей для 1-го класу,

Який працюватиме за НУШ з угорською мовою навчання

1. Мовно-літературна, у тому числі:

- мова та література відповідного корінного народу або національної меншини;

- іншомовна освіта

2. Математична .

3. Я досліджую світ (Природнича, Технологічна, Соціальна і здоров'язбережувальна)

4. Мистецька .

5. Технології

6. Фізкультурна

- **Завдання для 1-го класу, який працюватиме за експериментальною навчальною програмою 1-4 –х класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області затвердженої наказом МОН України № 1033 від 29.09.2021р. «Реалізація інноваційного освітнього проекту за темою – Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» (Додаток 2)**

Мета і завдання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література) реалізуються через навчальні предмети «Українська мова» (5 год/тижд.) .

Іншомовна освіта як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальними предметами : мова навчання (угорська мова -5 тиж/год та англійська мова -2 год/тиж.).

Мета і завдання мистецької освітньої галузі реалізуються через навчальні предмети «Образотворче та музичне мистецтво» (2 год/тиж.) ; фізкультурної — через навчальний предмет «Фізична культура» (3 год/тиж.); природничої - через навчальний предмет «Я досліджую світ» (2 год/тиж.). ; математичної – через навчальний предмет «Математика» (4 тиж/год/);

Перелік освітніх галузей для 2-го класу,

- **Який працюватиме за НУШ з угорською мовою навчання.**

1.Мовно-літературна, у тому числі:

- мова та література відповідного корінного народу або національної меншини;

- іншомовна освіта

2. Математична

3. Я досліджую світ (Природнича, Технологічна, Соціальна і здоров'язберезувальна, Інформатика)

4. Мистецька .

5. Фізкультурна

- **Завдання для 2-го класу, за експериментальною навчальною програмою 1-4 –х класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області затвердженої наказом МОН України № 1033 від 29.09.2021р. «Реалізація інноваційного освітнього проекту за темою –Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» (Додаток 2)**

Мета і завдання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література) реалізуються через навчальні предмети «Українська мова» (5 год/тижд.,) .

Іншомовна освіта як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальними предметами : мова навчання (угорська мова -5 тиж/год та англійська мова -2 год/тиж.).

Мета і завдання мистецької освітньої галузі реалізуються через навчальні предмети «Образотворче та музичне мистецтво» (2 год/тиж.) ;

фізкультурної — через навчальний предмет «Фізична культура» (3 год/тиж.); математичної – через навчальний предмет « Математика» (4 тиж/год/), природничої - через навчальний предмет «Я досліджую світ» (4 год/тижд.).

**Перелік освітніх галузей для 3-го класу,
Який працюватиме за НУШ з угорською мовою навчання**

1. Мовно-літературна, у тому числі:

- мова та література відповідного корінного народу або національної меншини;

- іншомовна освіта

2. Математична

3. Я досліджую світ (Природнича, Технологічна, Соціальна і здоров'я збережувальна, Інформатика)

4. Мистецька .

5. Фізкультурна.

6. Інформатика.

Освітні програми для 3 класу з угорською мовою навчання складені за Державним стандартом початкової освіти (2018), за типовою освітньою програмою (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273); за додатком 2 до стандарту базового навчального плану початкової освіти для закладів загальної середньої освіти навчанням мовою відповідного корінного народу або нацменшини затвердженим кабміном України постановою № 87 від 21.02.2018р. згідно типової освітньої програми розробленої під керівництвом О.Я.Савченко наказ МОН України від 27.12.2018. № 1461

Мета і завдання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література) реалізуються через навчальні предмети «Українська мова» (6 год/тижд.,) .

Іншомовна освіта як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальними предметами : мова навчання (угорська мова -4 тиж/год та англійська мова -2 год/тижд.).

Мета і завдання; математичної – через навчальний предмет « Математика» (4 тиж/год/), мистецької освітньої галузі реалізуються через навчальні предмети «Образотворче та музичне мистецтво» (2 год/тижд.) ; фізкультурної — через навчальний предмет «Фізична культура» (3 год/тижд.); природничої - через навчальний предмет «Я досліджую світ» (4 год/тижд.). «Технології» через навчальний предмет Інформатика (1 год./тижд).

**Перелік освітніх галузей для 4-го класу,
Який працюватиме за НУШ з угорською мовою навчання**

1. Мовно-літературна, у тому числі:

- мова та література відповідного корінного народу або національної меншини;

- іншомовна освіта

2. Математична

3. Я досліджую світ (Природнича, Технологічна, Соціальна і здоров'я збережувальна, Інформатика)

4. Мистецька .

5. Фізкультурна.

6. Інформатика.

Освітні програми для 4 класу з угорською мовою навчання складені за Державним стандартом початкової освіти (2018), за типовою освітньою програмою (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273); за додатком 2 до стандарту базового навчального плану початкової освіти для закладів загальної середньої освіти навчанням мовою відповідного корінного народу або нацменшини затвердженим кабміном України постановою № 87 від 21.02.2018р. згідно типової освітньої програми розробленої під керівництвом О.Я.Савченко наказ МОН України від 27.12.2018 № 1461

Мета і завдання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література) реалізуються через навчальні предмети «Українська мова» (6 год/тижд.,) .

Іншомовна освіта як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальними предметами : мова навчання (угорська мова -4 тиж/год та англійська мова -2 год/тижд.).

Мета і завдання; математичної – через навчальний предмет « Математика» (4 тиж/год/), мистецької освітньої галузі реалізуються через навчальні предмети «Образотворче та музичне мистецтво» (2 год/тижд.) ; фізкультурної — через навчальний предмет «Фізична культура» (3 год/тижд.); природничої - через навчальний предмет «Я досліджую світ» (4 год/тижд.). «Технології» через навчальний предмет Інформатика (1 год./тижд).

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої

галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧИНАТИ ЗДОБУТТЯ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

ОПИС ТА ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;

- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

II СТУПІНЬ

БАЗОВА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Перелік освітніх галузей

Освітня програма Дийдянської гімназії Великобийганської сільської ради Берегівського району Закарпатської області для 5 - 9 класи

Освітня програма Дийдянської гімназії для II ступеня (базова середня освіта)
складена

- для 5-6 класу -на підставі Типової освітньої програми для 5 -9 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої на виконання Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 та наказу Міністерства освіти і науки України від 29.09.2021 р. № 1033 «Про реалізацію інноваційного освітнього проекту за темою»Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області.»Оскільки модельна навчальна програма вводиться в дію поетапно, то з 2023/2024 навчального року набирає чинності для 5-6 го класу.

- Для 7-9 класу - за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

Освітня програма базової середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

3.1 Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладу складає 5897,5 годин/навчальний рік:

Загальний обсяг навчального навантаження:

5 клас	1085\31 годин
6 клас	1190\34 годин
7 клас	1172.5\33.5 годин
8 клас	1207.5\34.5 годин
9 клас	1260\36 годин

Освітня програма дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову (передбачені обраним варіантом навчального плану Типової освітньої програми), сформовану на державному рівні та варіативну складову.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Навчальні плани II ступеня передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову, що є шкільним компонентом і задовольняє освітні потреби учнів та їх батьків.

Повноцінність базової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани містять усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів та варіативної складової, яка відповідає переліку, затвердженому наказом директора школи.

Навчальними планами старшої школи реалізуються через освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети і курси за вибором. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Години варіативної складової розподіляються на:

- упродовження курсів за вибором;
- факультативи, індивідуальні та групові заняття.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності відповідає профілю, маємо високого рівня педагогів природничих предметів ;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності відповідає державним програмам, затвердженим МОН України;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності згідно Положення про кабінети забезпечення здійснено лише природничих кабінетів;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) плануємо відповідно графіка внутрішкільного контролю та моніторинг посеместрового бала.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності планується через систему роботи методичних об'єднань, педагогічні ради та психолого-педагогічні семінари;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення через накази по школі, в яких визначаємо як позитивні, так і негативні сторони і плануємо заходи корекції;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти запланований у планах роботи психолога та соціального педагога;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників через систему післядипломної освіти педагогів, веб-платформи та форми методичної роботи(кожен учитель створює власне портфоліо, відстежуємо просування та успіхи).

створення необхідних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

II. ЦІЛІ ТА ЗАДАЧІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ШКОЛИ

Загальні очікувані результати навчання здобувачів освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої

галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Очікувані результати
1	Спілкування державною мовою	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними,</p>

		<p>технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p>

		Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-

грамотність і здорове життя	<p>економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>
-----------------------------	--

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- Урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- Урок корекції основних компетентностей;
- Комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

Завданням школи є:

Виховання всебічно розвинених, відповідальних громадян, здатних до інновацій.

Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Ще необхідно навчитися користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними установками учня, формують його життєві компетентності, необхідні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Ключові компетентності – це ті якості, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань.

До ключових компетентностей, визначених Новою школою і педагогічною радою школи належать:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а

також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими

особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і письмово;
- критичне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- ініціативність;
- творчість;
- уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- уміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- здатність до співпраці в команді.

Основою такої моделі є Концепція Нової української школи.

IV. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ТА ЙОГО ОБҐРУНТУВАННЯ

Загальноосвітній навчальний заклад – Дийдянська гімназія – налічує 9 класів. У школі навчається 122 учнів Тип закладу: -« гімназія з початковою школою».

1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін
Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів складає 3500 годин/навчальний рік:

1. для 1-х класів - 805 годин/навчальний рік
2. для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,

3. для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,
4. для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Наказом МОН України № 1033 від 29.09.2021р «Про реалізація інноваційного освітнього проекту за темою – «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання»

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах I ступеня в додатках № 1-2

Навчальні плани для здобувачів загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу МОН України №405 від 20.04.2018. наказом МОН України № 1033 від 29.09.2021р «Про реалізація інноваційного освітнього проекту за темою – «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання»

1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 5915 годин/навчальний рік:

- для 5-х класів – 1085 годин/навчальний рік,
- для 6-х класів – 1190 годин/навчальний рік,
- для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік,
- для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік,
- для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плани – додаток № 3-4

3. Використання годин варіативної складової: 5клас – народознавство, 6 клас - 0,5 год. – Народознавство , 0,5 год. Географія Карпатського регіону, 8-9 класи – по одній годині українська мова, 7 - 9 класи---3 год.--- історія угорського народу;

V. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо:

- подолання інертності мислення,
- перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Принципи партнерства застосовуємо:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації навчально-виховного процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності.

Технологія організації навчання учнів за індивідуальною формою

Відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 року № 955, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02.08.2019 р. за № 852/33823 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8», з метою здобуття учнями загальної середньої освіти за заявами батьків організовано навчання за індивідуальною формою (сімейна(домашня)форма) для осіб, батьки яких виявили бажання організувати освітній процес самостійно з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду своїх дітей, для забезпечення їх індивідуального темпу здобуття освіти

VI. НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧА БАЗА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Відповідно до статті 53 Конституції України держава гарантує кожному громадянину право на освіту. Повна загальна середня освіта для всіх громадян є обов'язковою.

Держава забезпечує доступність повної загальної середньої освіти в державних і комунальних навчальних закладах, розвиток різних форм навчання. Це право закріплене в Законах України «Про освіту» (стаття 3, стаття 51), «Про загальну середню освіту» (стаття 2, стаття 6).

У статті 13 Закону України «Про загальну середню освіту» зазначено, що навчально-виховний процес у загальноосвітніх школах здійснюється за груповою та індивідуальною формою навчання, положення про які затверджує Міністерство освіти і науки України.

Положенням про загальноосвітній навчальний заклад (пункти 11, 15, 36) передбачено організацію занять у закладах освіти за індивідуальною формою навчання.

Чинне Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах затверджене наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

Цим Положенням забезпечується право громадян на здобуття загальної середньої освіти з урахуванням здібностей, стану здоров'я, кількості учнів у класі. Зокрема, у пункті 1.2 Положення зазначається: «Індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти є однією з форм організації навчально-виховного процесу і впроваджується для забезпечення права громадян на здобуття повної загальної середньої освіти з урахуванням індивідуальних обдарувань, стану здоров'я, демографічної ситуації, організації їх

Права та обов'язки учнів, які навчаються за індивідуальною формою, визначено Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Всі учні, у тому числі й ті, що навчаються за індивідуальною формою, є повноправними учасниками навчально-виховного процесу конкретного навчального закладу: «Учні, які навчаються індивідуально, є учасниками навчально-виховного процесу одного із навчальних закладів, де вони навчаються. Їх права й обов'язки визначаються Законами України “Про освіту», «Про загальну середню освіту» (пункт 1.5).

Підставою для організації навчання за індивідуальною формою є заява батьків або осіб, які їх замінюють. Організація навчання за індивідуальною формою погоджується з місцевим органом управління освітою. Керівник навчального закладу готує подання на відділ (управління) освіти про необхідність організації занять з конкретними учнями за індивідуальною формою (Додаток 5) . Витяг із наказу директора школи передається в бухгалтерію для нарахування вчителям заробітної плати.

Якщо дитина за станом здоров'я не може відвідувати навчальний заклад, крім документів, зазначених у пункті 1.6 (заяви батьків, наказу директора школи, погодження місцевого органу управління), також необхідна довідка, завірена печаткою лікарсько-консультаційної комісії та печаткою лікувального закладу.

Таким чином, для організації навчання за індивідуальною формою у навчальному закладі повинні бути такі документи:

- заява батьків або осіб, які їх замінюють;
- довідка, завірена печаткою лікарсько-консультаційної комісії та печаткою лікувального закладу;
- висновок про психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини для визначення навчання за програмою ЗПР, РВ або ІП.

- індивідуальний навчальний план, що складений на основі типового, який затверджується директором школи;
- календарний план проведення занять, що погоджуються із заступником директора школи;
- розклад занять, що затверджується директором школи та погоджується з батьками чи особами, що їх заміняють, за їх підписом.

Організація навчання за сімейною формою у навчальному закладі повинні бути такі документи:

- заява батьків або осіб, які їх заміняють;
- індивідуальний навчальний план, що складений на основі типового, який затверджується директором школи;
- календарний план проведення занять, що погоджуються із заступником директора школи;

**Навчальний план
Для 1-2 класів Дийдянської гімназії**

Складено згідно Додатку 2 експериментального навчального плану 1-4 класів закладів загальної середньої освіти в Закарпатській області, навчальної програми «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» затвердженого Наказом МОН України від 29.09.2021р.№1033.

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень			
		1 клас	2 клас		
Інваріантний складник					
Мовно-літературна	українська мова та література	5	5		
	угорська мова та література	5	5		
	іноземна мова (англійська)	2	2		
Математична	математика	4	4		
Природнича	Я досліджую світ*	1	1		
Соціальна і здоров'язбережувальна		1	1		
Громадянська та історична			1		
Технологічна			1		
Інформатична			1		
Мистецька	мистецтво**	2	2		
Фізкультурна	фізична культура***	3	3		
Разом		20+3	22+3		
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		0	0		
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження		20	22		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25		

**Навчальний заклад може обирати окремі курси «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» або інтегрований курс «Мистецтво».

*** Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для 1-4 класів (НУШ) з угорською мовою навчання
Дийдянської гімназії на 2023–2024н.р.

складено за додатком 2 до стандарту базового навчального плану початкової освіти для закладів загальної середньої освіти навчанням мовою відповідного корінного народу або нацменшини затвердженим кабміном України постановою № 87 від 21.02.2018р. згідно типової освітньої програми розробленої під керівництвом О.Я.Савченко наказ МОН України від 27.12.2018№ 1461 (відповідно Державного стандарту початкової освіти (2018) типових освітніх програм)

Назва освітньої галузі	Класи	Кількість годин на рік			
			3 кл.	4 кл.	Разом
<i>Інваріантний складник</i>					
Мовно-літературна ,у тому числі:			11	11	22+2
Українська мова та література			6	6	
Угорська мова			4	4	
Іноземна мова			1+1	1+1	
Математична			4	4	8
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язберезувальна галузі)			4	4	8
Технологічна					
Інформатична			1	1	2
Мистецька			2	2	4
Фізкультурна*			3	3	6
Усього			25+1	25+1	50+2
<i>Варіативний складник</i>					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять			1	1	2
Загальнорічна кількість навчальних годин			26	26	52
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня			23/805	23/805	46/1610

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично

ТАБЛИЦЯ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ
ДЛЯ 5-6 КЛАСУ ДИЙДЯНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
НА 2023-2024 НАВЧАЛЬНИЙ РІК
З УГОРСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ

складено за експериментальною програмою
«Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання»
наказ МОН України від 29.09.2021р.№1033(додаток 2)

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		5	6
Мови і літератури	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Іноземна мова	3	3
	Угорська мова	3	3
	Угорська література	2	2
Суспільство-знавство	Вступ до Історії України	1	-
	Всесвітня історія. Історії України	-	2
	Основи правознавства	-	-
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
	Мистецтво	-	-
Математика	Математика	5	5
	Алгебра	-	-
	Геометрія	-	-
Природо-знавство	Пізнаємо природу	2	2
	Біологія	-	-
	Географія	-	2
	Фізика	-	-
	Хімія	-	-
Технології	Технологія	1	1
	Інформатика	1	1
Здоров'я і фізична культура	Здоров'я, безпека та добробут	1	1
	Фізична культура**	3	3
	Народознавство		0,5
	Географія Карпатського регіону		0,5
Разом		30	31
Додатковий час на предмети,		1	
Народознавство		1	
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3

ТАБЛИЦЯ РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ
ДЛЯ 7-9 КЛАСІВ ДИЙДЯНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
НА 2023-2024 НАВЧАЛЬНИЙ РІК
З УГОРСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ

(7-9 кл. додаток 2, до наказу Мон України № 405
від 20.04.2018

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2+1	2+1
	Українська література	2	2	2
	Іноземна мова	2	2	2
	Угорська мова	2,5	2	2
	Угорська література	2	2	2
Суспільств о-знавство	Історія України	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-	-
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Математика	-	-	-
	Алгебра	2	2	2
	Геометрія	2	2	2
Природо-знавство	Природознавство	-	-	-
	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура**	3	3	3
Разом		29,5+3	29,5+ 1 +3	31+1+3
Додатковий час на предмети,				
Історія угорського народу				
		1	1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		30,5+3	31,5+ 3	33+3